

Medical Librarian 2.0

Web 2.0 duidt op de tweede fase van het web, een stadium waarbij participatie en interactie centraal staan. Bibliotheek 2.0 betekent dat de principes van Web 2.0 op bibliotheken worden toegepast. Er zijn de afgelopen jaren enkele boeken over Bibliotheek 2.0 verschenen, maar wat opvalt is dat die literatuur zich nu meer en meer

specialiseert. Ofwel is er een uitdieping naar deelaspect (bv. bloggen voor bibliotheken), ofwel is er een specialiseren naar bibliotheektype (bv. bedrijfsbibliotheek 2.0).

Zoals de titel laat vermoeden, richt *Medical Librarian 2.0* zich vooral op medische bibliotheken, maar ondanks die focus zijn de hoofdstukken evengoed leesbaar voor elke bibliothecaris, en zijn de aangereikte ideeën toepasbaar op verschillende soorten bibliotheken. Alle artikels zijn geschreven vanuit een Amerikaanse invalshoek, maar ook dat stoort niet.

Wat deze verzameling papers vooral interessant maakt, is het opzet. Je krijgt telkens duidelijk afgebakende paragrafen als *definitions*, *discussion*, *suggestions*, *call to action*, dit alles menigmaal geïllustreerd met overzichtelijke tabellen. Bovendien zijn de literatuurlijsten zeer lang en voorzien sommige auteurs een *literature review*, wat het boek meteen ook geschikt maakt als naslagwerk.

Inhoudelijk valt vooral de diepgang van de artikels op. Enkele voorbeelden:

- in het hoofdstuk over *virtual reference services* krijg je niet alleen een idee van wat *instant messaging* voor een bibliotheek kan betekenen, maar wordt ook gedetailleerd ingegaan op privacy policies;
- de paper over RSS behandelt niet alleen het nut van RSS in het kader van *current awareness* en *SDI*, maar bespreekt ook alle mogelijke *techniques & tools* die bij RSS feeds komen kijken;
- het artikel over *podcasting* vertelt niet alleen wat het is, maar geeft ook uitleg over bestandsformaten, compressie, soft- en hardware, alsook over het catalogiseren en archiveren van podcasts.
- ook in het hoofdstuk over *streaming video* komen productie, catalografie en distributie uitgebreid aan bod.

Dezelfde uitdieping vind je in de paper over het *content management system Drupal*. Je krijgt daar informatie over de concrete implementatie en configuratie van dit CMS-programma.

Die specialisatie zit tot slot ook in het artikel over *mashups*, dat naast een toelichting bij het begrip, voorziet in enkele paragrafen over de creatie ervan.

Door de alomtegenwoordige diepgang zou ik dit boek dan ook niet aanraden aan wie op zoek is naar een eerste kennismaking met Bibliotheek 2.0, maar voor wie zich in de materie verder wil verdiepen, is het een absolute aanrader.

Medical Librarian 2.0: Use of Web 2.0 Technologies in Reference Services / M. Sandra Wood (ed.). - The Haworth Press, 2007. - ISBN 978-0-7890-3606-3.

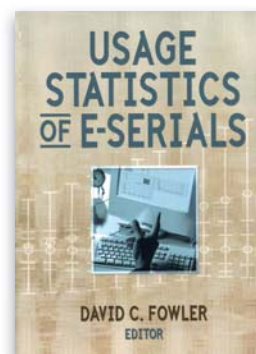
Eva Simon, docente Bibliotheekschool Gent
eva.t.simon@gmail.com

Gebruiksstatistieken

Vooraleer wat nader op de inhoud in te gaan, wil ik vermelden dat dit een wat speciaal boek is. Het bevat namelijk de artikelen gepubliceerd in *The Serials Librarian*, 53, supplement 9, 2007. De samensteller heeft ze van een korte inleiding voorzien (niet meer dan een soort inhoudsopgave) en voor een index achteraan gezorgd. Er is dus bitter weinig toegevoegde waarde. Het boek bevat 17 hoofdstukken (de 17 artikelen) elk van een andere auteur of groep van auteurs, waaronder de samensteller zelf. Twee derden van de auteurs komt uit de Verenigde Staten, de anderen uit het Verenigd Koninkrijk, Canada en Zwitserland (een bijdrage, twee auteurs). Er is dus een overduidelijke vertekening in de bijdragen ten voordele van de Angelsaksische wereld.

Vele auteurs bespreken kort de revolutie die de bibliotheek heeft meegemaakt door het invoeren van elektronische tijdschriften. Ze vermelden de bekende voordelen: geen inbinding meer, er is minder plaatsruimte nodig, diefstal en beschadiging (van tijdschriften) behoren tot het verleden en ingeval ingebonden tijdschriften konden worden uitgeleend, is het probleem van te laat of niet terugbrengen ook verdwenen. Op het gebied van het theoretische denken over bibliotheektijdschriften betekent de elektronische revolutie de overgang van *bezitten* naar *toegang* verschaffen.

Uiteraard komt ook de noodzaak van het verzamelen van gebruiksstatistieken aan bod. Gebruiksstatistieken leveren een van de belangrijkste indicatoren om na te gaan of een elektronisch product voldoet aan de wensen van de gebrui-

kers. Ze maken het bovendien mogelijk werkelijk gebruik te vergelijken met de doelstellingen, dit is: het gewenste gebruik. Enkel met correcte gegevens kan het bibliotheekmanagement gepaste maatregelen nemen om de doelstellingen te halen, of beslissen de doelstellingen aan te passen.

Hier treedt de noodzaak van standaardisering op de voorgrond. Als er niet-gestandaardiseerde data beschikbaar zijn, moeten die eerst uniform worden gemaakt voordat het geheel kan worden verwerkt tot een rapport. Leveranciers van databanken met fulltext tijdschriften leveren uiteraard wel altijd data aan maar, bijvoorbeeld over het begrip 'gebruik', kan heel wat worden gediscussieerd. Is gebruik: van de elektronische toegang gebruikmaken, een tijdschrift bekijken, een artikel online lezen, downloaden, offline lezen, echt gebruiken voor onderzoek, of citeren in een gepubliceerd artikel? Een ander probleem (dat ook bestaat in mijn onderzoeksgebied: de citatieanalyse) is de definitie van een tijdschrift. Inderdaad: tijdschriften veranderen van titel, delen zich op in meerdere tijdschriften, gaan op in een ander tijdschrift, worden uitgegeven door een andere firma. Een meting van het gebruik van een specifiek tijdschrift heeft enkel maar betekenis als je precies weet wat (welke groep van artikelen) er onder dit tijdschrift wordt verstaan.

Wat betreft standaardisering worden verschillende mogelijkheden vermeld, maar het is overduidelijk dat COUNTER (Counting Online Usage of Networked Electronic Resources), een initiatief van Britse uitgevers, evolueert naar een de facto standaard in het veld. Ook Vlaamse (universiteits) bibliotheken hebben ervaring met gebruikersstatistieken aangeleverd volgens de COUNTER standaard.

Graag vermeld ik nog enkele interessante opmerkingen uit het boek. Men wenst dikwijls informatie te kennen over specifieke groepen gebruikers: professoren, doctoraatsstudenten, de andere studenten. Soms is dit mogelijk via specifieke IP-adressen, maar meestal is dat een moeilijke zaak. Men wenst ook te weten op welke pagina en wanneer de gebruiker stopt. Is dit een natuurlijke plaats en tijd, bijvoorbeeld na het bekijken en downloaden van een artikel; of gebeurt dit ogenschijnlijk zonder enige reden, en ligt de reden dan in de lay-out van die specifieke pagina? Ook informatie over de leeftijd van gedownloade artikelen is zeer interessant. Dikwijls is lokaal gemaakte software nodig om dit soort specifieke vragen te kunnen beantwoorden. Er wordt ook aandacht besteed aan de kosten die daarmee gepaard gaan, en of het dit dan wel waard is.

Auteurs wijzen ook op de gevaren van beslissingen genomen op grond van gebruiksstatistieken, bijvoorbeeld op basis van kosten per gebruik. Als men tijdschriften enkel om die reden uit het aanbod verwijdert, verschaalt het aanbod wat de kansen op toevallige ontdekkingen (serendipity) vermindert. Volgens een van de bijdragen is de indicator 'cost-per-use' daarenboven paradigma-bevestigend. Ook interdisciplinair onderzoek vergt dikwijls tijdschriften die buiten de kern van de betrokken studiegebieden liggen.

Het boek bevat hierover heel wat casussen zodat de hoofdstukken afwisselend en niet te theoretisch zijn. Toch speelt hier de vertekening in het voordeel van de Angelsaksische wereld een negatieve rol voor de Vlaamse lezer. Niet alle lokale situaties zijn immers herkenbaar.

Ten slotte wordt ook aangetoond dat open access een oplossing kan bieden voor enkele problemen waarmee de bibliotheek nu worstelt. Een voorbeeld is het al dan niet aanbieden van tijdschriften in 'vreemde' talen (voor Amerikanen slaat dit op alle niet-Engelstalige tijdschriften; bij ons denken we dan eerder aan Russische of Chinese tijdschriften).

Als besluit zou ik dit boek niet aanraden voor de individuele lezer. Voor bibliotheek- en informatieopleidingen is het ten stelligste aanbevolen en ook universiteitsbibliotheacarissen zullen hier zeker interessante ideeën in vinden.

Usage Statistics of E-Serials / David C. Fowler (samensteller).- Binghamton (USA): The Haworth Information Press, 2007.- ISBN 978-0-7890-2988-1

Ronald Rousseau, KHBO (Associatie K.U.Leuven), geaffilieerd onderzoeker KULeuven
ronald.rousseau@khbo.be

In archieftijdschriften gelezen 2008, aflevering 5

Deze aflevering brengt met de presentatie van de inhoud van *Der Archivar*, het vakblad van de Vereniging van Duitse archiveressen en archivariissen en van *Scrinium*, het tijdschrift van de Oostenrijkse collega's. De opgelopen achterstand is nu meteen ingelopen en ik dank collega dr. Michel Oosterbosch zeer uitdrukkelijk voor zijn gewaardeerde medewerking aan deze rubriek. Jaargang 61 van *Scrinium* betreft 2007-2008 en zal in de eerste aflevering van 2009 aan bod komen. Het verheugt me dat ik in deze aflevering ook al een deel van de 'Ibero-Amerikaanse oogst', die ik eerder dit jaar traditiegetrouw in de onvolprezen bibliotheek van het Centro de Información Documental de Archivos (CIDA) te Madrid kon verzamelen, kan voorstellen.

Gustaaf Janssens, Afdelingshoofd bij het Algemeen Rijksarchief (Afdeling Archief van het Koninklijk Paleis). Docent Archivistiek (K.U. Leuven en ManaMa Archivistiek: VUB – K.U. Leuven – UGent – UA Antwerpen)
e-mail: cap@kppr.be; gustaa.f.janssens@arts.kuleuven.be